

Reflexions

PER QUÈ?

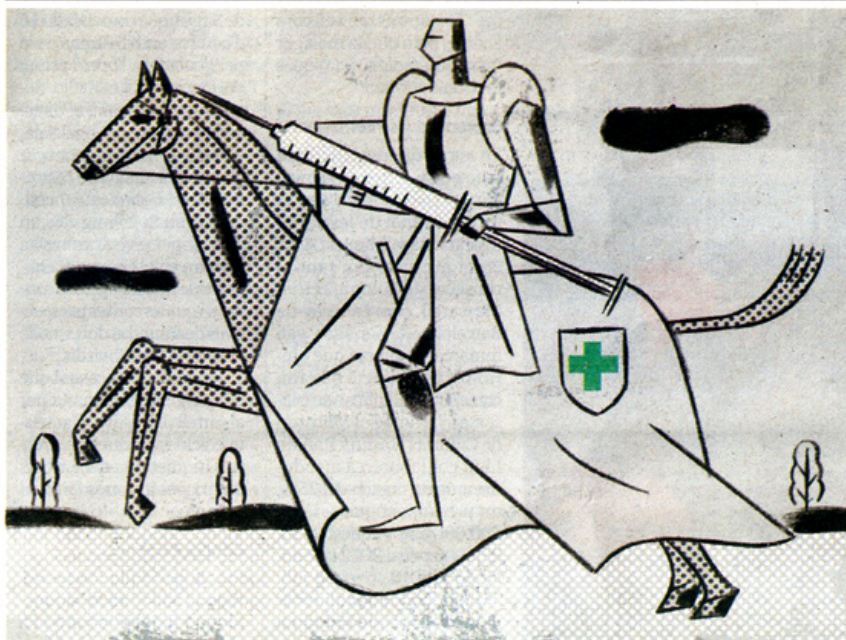
La importància de les vacunes

Un conflicte entre llibertat individual i protecció social

DAVID BUENO

PROFESSOR I INVESTIGADOR DE GENÈTICA DE LA UB I DIVULGADOR DE LA CIÈNCIA

GABI BELTRAN

Els grups contraris a les vacunes guanyen adeptes, i la seva actitud comença a ser una amenaça per a la salut pública, atès que contribueix que hi hagi rebrotos de malalties que ja s'havien eradicat a Catalunya, com ara la rubèola, la tos ferina, el xarampió –amb més de 130 afectats– i fins i tot la pólio. Per això el Departament de Salut està preparant un document que, a partir d'enguany, es farà signar als pares que es neuguin a vacunar els fills, després d'informar-los de la importància de la vacunació. És una qüestió en què entren en conflicte les llibertats individuals i el dret a la protecció social.

IMMUNITAT Com actuen

Una vacuna és una preparació biològica que, quan s'administra a

una persona sana, estimula el seu sistema immunitari contra una determinada malaltia infecciosa i permet que la recordi. D'aquesta manera, si en alguna ocasió ha de fer front a l'agent infecciós real, ho fa amb molta rapidesa i efectivitat, i el neutralitza abans que provoqui la infecció. Aquest fet evita que la persona afectada desenvolupi la malaltia –protecció individual– i al mateix temps impedeix que la pugui contagiar a altres persones –protecció social.

COMPOSICIÓ Què contenen

Les vacunes clàssiques contenen agents infecciosos morts o debilitats, o bé variants no virulents d'aquests agents que estimulen el sistema immunitari sense provocar la malaltia. D'altres, conceptualment més modernes, contenen únicament una part de l'agent

Cada any més de 2,5 milions de nens conserven la vida gràcies a les vacunes

La vacunació és una tria individual que comporta un bé per al conjunt de la societat

infecció, com per exemple una proteïna obtinguda per enginyeria genètica, la qual és suficient per estimular el sistema immunitari. En alguns casos, perquè la resposta sigui prou ràpida i específica, calen recordatoris. Finalment, també hi ha vacunes, com ara la de la grip, en què es barregen diversos agents, per garantir un espectre més ampli de protec-

ció contra les diverses varietats que es poden presentar.

PROBLEMÀTICA Els efectes secundaris

Abans de ser comercialitzades, les vacunes han de superar uns tests de seguretat molt rigorosos. Com qualsevol fàrmac, poden presentar efectes secundaris, per la qual cosa els metges han de valorar la conveniència de la vacunació: dolor i inflor al lloc de la punxada (un cas de cada 100); febre (un cas de cada 1.000); pèrdua momentània de la consciència (un cas de cada 100.000); al·lèrgia (un cas de cada milió); i, si el pacient té el sistema immunitari malmès i la vacuna és constituïda per l'agent infecciós debilitat, pot desenvolupar la malaltia (un cas de cada dos milions i mig). També s'ha dit que poden provocar autisme o la síndrome de Guillain-Barré, un tipus de paràlisi, però no hi ha cap dada científica que ho avalï.

DEBAT Negacionistes

La immensa majoria dels efectes secundaris remeten ràpidament sense cap necessitat d'intervenció mèdica. Per contra, segons un estudi que acaba de publicar la prestigiosa revista mèdica *Lancet*, cada any més de 2,5 milions de nens conserven la vida gràcies a les campanyes de vacunació. D'on prové, doncs, aquest rebuig creixent? D'una banda, de les idees conspiratòries que certs col·lectius prediquen sobre les empreses farmacèutiques –per internet circula una història sobre estranyes vacunes en què es combinen diversos virus per fer-ne de més potents–, i, molt més sovint, d'interpretacions errònies provocades per l'exageració dels efectes secundaris, sense considerar els avantatges globals dels programes de vacunació, infinitament superiors, i les vides que salven anualment.

Uns avantatges que no exclouen que les vacunes s'hagin d'aplicar sempre sota estricta assessorament i control mèdic, un aspecte que potser no satisfà prou algunes famílies, que perceben que la vacunació ha esdevingut un procés massa rutinari i depersonalitzat, quan en realitat cap aspecte mèdic ho hauria de ser. El que és clar és que les vacunes actuen no només com a mecanisme de protecció individual sinó també social, atès que eviten que les persones vacunades actuïn de vectors transportadors de la malaltia. En conseqüència, la vacunació és un acte de tria individual que s'ha de fer pensant en el bé propi, però també en el conjunt de la societat.